

## Mies Bouwman eist fl. 50.000 van Spanjaard

*Bertie Velthuis*

Op donderdag 18 april 1963 opent het dagblad De Tijd De Maasbode als eerste van alle grote landelijke couranten met deze koptekst. Met als neventeksten: “kort geding” en “Schadevergoeding voor in handel gebrachte grammfoonplaat”. Hoe kwam het zo dat de “grote” Mies Bouwman Spanjaard voor de rechter daagde? Een juridisch “gevecht” begint tussen enerzijds Mies Bouwman en anderzijds N.V. Stoomspinnerijen en weverijen v.h. S.J. Spanjaard.

### De aanleiding voor het kort geding

Spanjaard bracht een aantal topmerken, zoals Kenmore overhemden, Teddy luiers en Cinderella beddengoed op de markt. Ter ondersteuning van de verkoop maakte Spanjaard zelf reclame in de grote dagbladen voor haar producten. Bij deze reclames vermeldde zij de detaillisten waar deze te koop waren. Om de verkoop te stimuleren wilde Spanjaard bij de verkoop van het Cinderella beddengoed aan kopers gratis een grammfoonplaatje geven. In september 1961 werkte Mies Bouwman, samen met andere artiesten, in opdracht van Spanjaard, mee aan 4 grammfoonplaatjes, die samen het sprookje Rozemarijnpje vertelden. De plaat werd echter niet gebruikt. Ze bleef bij Spanjaard op de plank liggen. De reden hiervoor is niet bekend. Wel ontving Mies, even als de andere medewerkers aan het plaatje de afgesproken vergoeding. Na de uitzending van het AVRO televisieprogramma “Open het Dorp”, op 26 en 27 november 1962, waarin Mies de “hoofdrol” speelde, werd ze voor de reclame echter “goud” waard. Tijdens het AVRO televisieprogramma “Open het Dorp”, dat 24 uur duurde, werd geld ingezameld voor het oprichten van een woongemeenschap voor gehandicapten. Gelijktijdig met het t.v.-programma was er een radioprogramma met de zelfde inhoud.



*Mies Bouwman en Arie Klappwijk, de initiatiefnemer van “Open het Dorp” tijdens de uitzending*

*Het was een weldoordachte reclamecampagne van Spanjaard. Er werd bij iedere aankoop van Cinderella beddengoed een grammfoonplaat (45 toeren) cadeau gegeven. Op ieder plaatje stond een deel van het sprookje. Wilde je het gehele sprookje horen dan moest je vier keer een stuk Cinderella beddengoed kopen. Dit gegeven bevorderde natuurlijk de verkoop. “Cinderella”, Engels voor Assepoester, is een sprookje, de verbinding met een ander sprookje, in dit geval Rozemarijnpje, is dan snel gemaakt.*

*Alle advertenties voor Cinderella waren min of meer gelijk. Telkens is er sprake van een mooie foto van een jonge man of jonge vrouw die juist wakker is geworden en vol verwachting en energie naar de nieuwe dag kijkt. Telkens wordt, onder aan de advertenties, een lijst met verkoop adressen gegeven. Er wordt alleen in landelijke dagbladen geadverteerd. Ook in die jaren gold kennelijk al “herhaling, herhaling”. Overigens steeds met de vermelding: “met keurmerk van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen”.*

*Bij reclame voor Kenmore overhemden wordt vaak het zelfde format gevolgd. Weer is er sprake van een mooie foto, nu met een jonge vrouw en jonge man samen. Duidelijk is: ze zijn in “quality time”. Bij deze advertenties staat veelal een kleine lijst van verkoopadressen. De advertenties staan vaak in regionale dagbladen. Steeds is nadrukkelijk de “ster”, hét Kenmore kenteken, te zien.*

*Voor Teddy luiers en andere baby kleding maakte Spanjaard niet zelf reclame*

Er werd fl. 21.192.000,- ingezameld. Voor die tijd een ongekend hoog bedrag. Mies Bouwman was bij dit programma dé presentatrice

Spanjaard haalde in december 1963 de plaatjes weer uit het archief. Spanjaard vroeg Mies Bouwman of ze de plaatjes weer mocht gebruiken. Maar omdat ze na “Open het Dorp” heel erg populair was geworden kon ze erg veel verdienen in de reclame en legde ze veel beperkingen op en beperkte ze zich tot één reclamebureau. Overigens: een ander reclamebureau waarmee ze werkte, vóórdat ze zo beroemd werd. Ze vroeg vijftigduizend gulden voor het geval dat Spanjaard het weer wilde gebruiken in een nieuwe reclamecampagne. Daar zag Spanjaard van af. Maar nu bleek dat het plaatje toch in roulatie was in een landelijke reclamecampagne. (Ik heb uiteraard goed gezocht naar deze advertenties, maar ik heb ze niet gevonden). Het gevolg was dat

Mies Bouwman een kort geding aanspande. Op 18 april 1963 eiste ze bij de rechtbank in Almelo fl. 50.000,- voor het gebruik van haar naam.

### De zitting.

Tijdens de zitting blijkt dat vier plaatjes samen het sprookje van Rozemarijnpje, die de taal van de dieren verstond, vertelde. Ook werd in advertenties en op reclamebiljetten groot aangekondigd dat Mies Bouwman dit sprookje vertelde. Dit bleek niet het geval, ze sprak slechts de verbindende teksten. Zij (en de andere medewerkers) werkten er een dag en een avond aan. Mies ontving voor haar werkzaamheden fl. 300,-. Fl. 75,- meer dan de andere medewerkers aan het plaatje. Mies genoot toen ook reeds, in september 1961, als quizmiss, grote populariteit. Een vergoeding van fl. 250,- was heel normaal. In vergelijkbare gevallen, bij namen als die van Wim Sonneveld, Annie M.G. Schmid, Rudi Carell en Corry Brokken was er sprake van

*Een verdienste van fl. 300,- voor een dag en avond werken moet als bijzonder hoog worden gekwalificeerd. Begin jaren '60 was er een geveugelde uitspraak, te weten "80 gulden schoon". Dit was het loon dat een arbeider, maar ook een (lagere) ambtenaar wekelijks voor 40 uur werk verdiende. Van deze 80,- gulden moest een heel gezin een week leven. Er waren namelijk vaak gezinnen met één werkende ouder. Algemeen werd dit inkomen als armoede beschouwd. Tegenwoordig zou je dit het minimumloon kunnen noemen. (Luister ook eens naar het liedje van Tante Na, een zangeres uit de Jordaan, waarin ze zingt dat ze liever een man heeft die slechts fl. 85,- verdient dan een man met geld on/of status (Via Google "85 gulden schoon" in*

vergelijkbare vergoedingen. Discussie was er over de vraag of Mies wist waarvoor de grammofoonplaatjes zouden worden gebruikt. Ze wist wel voor wie ze waren maar ze wist niet wat er met de plaatjes zou gebeuren. De advocaat van Mies stelde dat toen de opnames werden gemaakt, Mies dacht dat het ging om plaatjes die als relatiegeschenk zouden worden gebruikt, niet als reclamemiddel. De advocaat van Spanjaard stelde dat Mies wist dat het om een reclameopdracht en om reclamegrammofoonplaatjes ging. De actie van Spanjaard was bedoeld om het 10-jarig bestaan van het Cinderella beddengoed merk te vieren. Tevens bleek dat Spanjaard ook nog had onderzocht of het mogelijk was Mies Bouwman verder bij de actie te betrekken, door haar een tekst voor radio Veronica te laten uitspreken. Maar daar zag Spanjaard van af omdat hiervoor fl. 50.000,- werd gevraagd. Mies Bouwman maakte er bezwaar tegen dat op de



*Mies Bouwman met advocaat op weg naar de rechtbank*

hoezen en op de aankondigingen alleen haar naam stond of er uit sprong t.o.v. de namen van andere medewerkers. Ze verlangde dat haar naam op gelijke wijze zou worden behandeld als die van andere medewerkers. Van de zijde van Spanjaard werd gesteld dat het heel normaal was dat alleen de namen van de belangrijkste medewerkers werden genoemd. De advocaat van Mies Bouwman had bezwaar tegen de reclame-aankondiging dat "Rozemarijnpje" verteld werd door Mies Bouwman". Dit omdat Mies de verhaaltjes niet vertelde maar slechts de verbindende tekst uitsprak. De advocaat van Mies sprak van een "welovertwogen, uitgekookte actie". Hij wilde dit verduidelijken met een brief van Spanjaard aan Willem Duys waarin werd gezegd dat "de kwestie geregeld is en dat gebruik wordt gemaakt van opnamen die anderhalf jaar in de ijskast hebben gelegen". Hij eiste dat Spanjaard stopte met deze actie op straffe van fl.50.000,- bij overtreding. De advocaat van Spanjaard vond de geëiste dwangsom exorbitant hoog.

### De uitspraak

Op 22 april 1963 doet de president van de rechtbank in Almelo uitspraak in deze zaak. Mies Bouwman wint het kort geding. De overwegingen van de rechtbank zijn als volgt. De president is van mening, dat de rechten die Spanjaard meent verkregen te hebben, moeten worden getoetst aan de omstandigheden van 1962, toen de grammofoonplaatjes werden gemaakt. Het staat Spanjaard niet vrij om onder heel ander omstandigheden, de populariteit van Mies Bouwman is zeer groot geworden, zonder haar toestemming haar naam, in de juist begonnen reclamecampagne in te schakelen op een wijze zoals dat gebeurd is. Spanjaard is in haar optreden tekort geschoten bij het zorgvuldig in acht nemen van de belangen van eigen recht, waardoor zij onrechtmatig handelde. Op straffe van een dwangsom van fl. 50.000,- wordt Spanjaard verboden bij haar reclamecampagne de naam Mies Bouwman te afficheren. Spanjaard werd tevens veroordeeld tot het betalen van de kosten van de rechtszaak, fl.222,25. Voor Spanjaard was dit een probleem. De campagne met de sprookjesplaten was al voorbereid. Op de hoes stond groot MIES BOUWMAN vermeld. Ook bij de reeds opgestelde advertenties was dit het geval. Spanjaard kondigt dan ook aan in hoger beroep te gaan.

### Hoger beroep

Dit hoger beroep dat op 8 mei 1963 zou plaatsvinden is niet doorgegaan. Op 6 november 1963 verscheen in de kranten het bericht dat Spanjaard en Mies Bouwman tot een minnelijke schikking waren gekomen. Spanjaard verklaarde

een gratis muzikale tractatie van **Cinderella**

Tijdelijk ontvangt U bij uw winkelier geheel gratis de leuke "Rozemarijnpje" grammofoon plaatjes, bij aankoop van **Cinderella** lakens (reeds vanaf f. 8.50). **Cinderella** baddoeken, frotté handdoeken en keukendoeken.

Haast U want de voorraad is beperkt. En het zou jammer zijn als U deze mooie sprookjes-op-plaatjes met leuke liedjes en versjes zou missen.

**SPANJAARD** cinderella

**1 ROZEMARIJMPJE**  
SPOOKJE IN 4 DELEN  
Muziek: HENK VAN DIJK  
Tekst: MARY VAN VELZEN

geen enkel commercieel belang te hebben, bij de voortzetting van de procedure, aangezien de advertentiecampagne waarbij de grammofoonplaatjes van Mies Bouwman werden gebruikt, allang was afgelopen. Het is niet duidelijk wat de inhoud van de schikking was. Hierover zijn geen mededelingen gedaan.

*Ik kan mij voorstellen dat Spanjaard heeft overwogen dat de uitspraak van de rechtbank van Almelo zo duidelijk was, dat het voeren van een gerechtelijke procedure tegen zo'n populaire ster -ook al zou je deze winnen, waarop de kans klein was- alleen maar negatieve publiciteit zou genereren. Het was verstandiger de zaak af te sluiten.*

nog even blijven liggen... tot lady wakker wordt. Je nog eens lekker strakken terwijl voor je bed 'n nieuwe dag wacht, vol beloften en nieuw te beleven dagen. U ruikt zich fit, fris en "rijp" 'n Keuzegem te rijf...

**IN HET LAKEN DAT U 'T BESTE LIGT!!**

cinderella 55 cinderella 66 cinderella 88

cinderella

### Tot slot

In de periode tussen de uitspraak van de rechtbank (22 april 1963) en het moment dat er sprake was van een schikking (6 november 1963) is er slechts een advertentie van Spanjaard m.b.t. Cinderella beddengoed verschenen. Deze reclame voor Cinderella beddengoed vond ik in het Algemeen Handelsblad van 2 mei 1963. Hier wordt het grammofoonplaatje met het sprookje van Rozemarijnpje als cadeautje bij aankoop van Cinderella beddengoed gepresenteerd. Op het hoesje staat de naam van Mies Bouwman niet vermeld. Dit is tevens de laatste reclame die door Spanjaard omtrent Cinderella beddengoed wordt gemaakt. Een advertentie die geheel afwijkt van de "standaard" advertenties van Spanjaard voor Cinderella beddengoed



De beroemde ster op de mouw van het Kenmore overhemd